

اقاله و فسخ قرارداد بازیکنان فوتبال و نتایج آن با تاکید بر مقررات فیفا و رویه قضایی حقوق ورزش

(مقاله علمی - پژوهشی)

امیر ساعد وکیل*

فرزاد مظهری**

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۰۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۲/۲۵

چکیده

قرارداد میان باشگاه ورزشی و بازیکن فوتبال از یک سو مشمول مقررات کار و از سوی دیگر به عنوان یک رابطه قراردادی همواره مورد احترام بوده است و بازیکن فوتبال و باشگاه باید تعهدات قراردادی خود را براساس اصل لزوم وفای به عهد و ثبات قراردادی در ورزش فوتبال به طور کامل ایفا نمایند. مبانی قانونی اقاله یا فسخ چنین قراردادی و آثار آن در «مقررات وضعیت و نقل و انتقال بازیکنان فیفا» پیش‌بینی شده است و رویه قضایی اتاق حل اختلاف فیفا و دیوان داور ورزش آن را توسعه داده‌اند. براساس این مقررات، اصولاً قرارداد میان بازیکن فوتبال و باشگاه ورزشی تا پایان مدت قرارداد یا توافق دوجانبه طرفین مبنی بر خاتمه قرارداد پابرجا می‌ماند. علاوه بر اینکه بر اساس توافقات فی‌مابین نیز می‌توان دلایل قراردادی دیگری را برای فسخ پیش‌بینی نمود. با وجود این، اقاله و فسخ یکجانبه به استناد علت موجه یا علت موجه ورزشی بدون هیچ‌گونه محرومیت ورزشی یا جبران غرامتی، از استثنائات قانونی اصل ثبات قراردادی در ورزش فوتبال است. این نتیجه با روشی تحلیلی و با رویکردی تطبیقی ضمن مطالعه مقررات فیفا و قوانین سوئیس و با بررسی رویه قضایی دیوان داور ورزش و اتاق حل اختلاف فیفا، در پژوهش حاضر در قالب مقاله علمی - پژوهشی مورد واکاوی قرار گرفته است.

کلید واژگان:

اتاق حل اختلاف فیفا، پیامدهای ناشی از فسخ قرارداد، دیوان داور ورزش، علت موجه.

* استادیار، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران

vakil.a@ut.ac.ir

** دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده حقوق پردیس فارابی، دانشگاه تهران (نویسنده مسئول)

farzad.mazhary@ut.ac.ir

مقدمه

حقوق ورزشی^۱ به عنوان یکی از شاخه‌های مهم و مستقل علم حقوق با رشد روزافزون ورزش همواره با مسائل حقوقی متنوعی روبه‌رو بوده است. فسخ قرارداد بازیکنان فوتبال یکی از موضوعاتی است که منشأ دعاوی حقوقی بسیاری در مراجع حل اختلاف ورزشی شده است. به دلیل ماهیت خاص ورزشی، قراردادهای بازیکنان فوتبال با سایر قراردادهای تابع قانون کار تفاوت‌هایی دارند و مشمول مقرراتی هستند که در حقوق ورزشی توسعه یافته‌اند. طبق ماده ۶ اساسنامه فیفا^۲، شورای فیفا با هدف وحدت قوانین در ورزش فوتبال به صورت مداوم مقرراتی را در خصوص وضعیت و نقل و انتقال بازیکنان وضع و اصلاح می‌نماید که جدیدترین نسخه این مقررات که تحت عنوان مقررات وضعیت و نقل و انتقال بازیکنان^۳ شناخته می‌شود و از این پس RSTP نامیده می‌شود، از تاریخ مارس ۲۰۲۲ لازم‌الاجرا گردیده است.

از جمله اهداف این مقررات که در مفهوم ماده ۱۳ RSTP تجلی یافته، حفظ ثبات قراردادی در ورزش فوتبال و تضمین پایداری به اصل حقوقی لزوم وفای به عهد^۴ بوده است؛ طبق این اصل، قرارداد منعقد شده میان بازیکن فوتبال و باشگاه ورزشی تا پایان مدت اعتبار آن، لازم‌الاجرا است. از سوی دیگر، طبق ماده ۱۴ RSTP، مقرر گردیده است که اصل لزوم وفای به عهد در قرارداد میان بازیکن و باشگاه ورزشی اصلی مطلق نیست و علت موجه^۵ قانونی برای فسخ چنین قراردادی به رسمیت شناخته شده است. بنابراین با فسخ موجه، رابطه قراردادی بازیکن فوتبال و باشگاه ورزشی پایان می‌یابد و اثر چنین فسخی نسبت به آینده است.^۶

با تحقق فسخ موجه قرارداد یا به عبارتی تحقق نقض قرارداد و برای بررسی پیامد و نتایج حاصل از آن، براساس ماده ۱۷ RSTP، در وهله اول مفاد قرارداد مورد بررسی قرار می‌گیرد تا در صورت پیش‌بینی غرامت‌های قراردادی، نتایج حاصل از فسخ موجه یا نقض و غرامت قابل

1. Sports Law

2. FIFA Statutes

<https://digitalhub.fifa.com/m/5eb2b45e547ff39f/original/ndfxogwkoukoe4dm3uk0-pdf.pdf>

3. FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players

<https://digitalhub.fifa.com/m/1b47c74a7d44a9b5/original/Regulations-on-the-Status-and-Transfer-of-Players-March-2022.pdf>

4. Pacta Sunt Servanda

5. Just Cause

6. Bernasconi, M., Rigozzi, A., *Sports Governance, Football Disputes, Doping and CAS Arbitration*, Bern: Editions Weblaw, 2009, p.235.

پرداخت در محدوده اراده قرارداد طرفین ارزیابی شود. باین حال، در صورت عدم پیش‌بینی غرامت ناشی از نقض یا فسخ غیر موجه در قرارداد یا عدم اعتبار چنین پیش‌بینی‌ای، براساس ملاک‌های تمثیلی ماده ۱۷ RSTP و همچنین اوضاع و احوال خاص هر اختلاف، اصل انصاف^۱، اصل منافع مورد انتظار^۲ و سایر ملاک‌ها، نتایج مربوطه و غرامت قابل پرداخت ارزیابی می‌شود. برای تبیین صحیح رویکرد پژوهش حاضر لازم به ذکر است که اولاً، اگرچه اصل حاکمیت اراده توسط فیفا به رسمیت شناخته شده است، برخی از مقررات فیفا، به طور خاص در پژوهش حاضر مواد ۱۳ و ۱۴ RSTP، به منظور ایجاد مقررات بین‌المللی متحدالشکل و همچنین حمایت از اساسی‌ترین حقوق بازیکنان و باشگاه‌های ورزشی، مقرراتی امری هستند^۳ و باشگاه ورزشی و بازیکن فوتبال نمی‌توانند در قرارداد خود برخلاف این مقررات توافق نمایند. برای مثال، طرفین نمی‌توانند توافق نمایند که در صورت پرداخت نکردن دستمزد بازیکن توسط باشگاه ورزشی، بازیکن حق فسخ یکجانبه قرارداد را به استناد علت موجه نداشته باشد. دوماً، در مقام بررسی ماهوی اختلافات قراردادی میان بازیکن و باشگاه و در خصوص مقررات حاکم بر آن، در صورت ارجاع اختلاف به اتاق حل اختلاف فیفا (DRC^۴)، اختلاف براساس مقررات فیفا، اصول کلی حقوقی و رویه قضایی اتاق و همچنین رویه قضایی دیوان دوری ورزش (CAS^۵) حل و فصل می‌گردد.^۶ همچنین در صورت ارجاع اختلاف به دیوان دوری ورزش، طبق بند دوم ماده ۵۷ اساسنامه فیفا، در مقام رسیدگی در وهله اول مقررات فیفا اعمال می‌شود و در صورت وجود خلأهای قانونی در این مقررات از قوانین کشور سوئیس به عنوان قوانین تکمیلی و قانون مقرر دادگاه استفاده می‌شود.^۷ همچنین فدراسیون فوتبال ایران نیز در صورت ارجاع اختلاف به کمیته تعیین وضعیت فوتبال، باید اختلافات را براساس مقررات نقل و انتقال و تعیین وضعیت بازیکنان فدراسیون فوتبال ایران و همچنین با در نظر گرفتن رویه‌های قضایی موجود رسیدگی نماید.

1. Equity

2. Positive Interest

۳. اصغریان، مجتبی و سید محمدجواد سربها، **قراردادهای فوتبال از منظر مقررات فیفا و فدراسیون فوتبال ایران**، دوفصلنامه حقوق قراردادهای و فناوری‌های نوین، دوره اول، شماره ۱، ص ۱۷۲.

4. Dispute Resolution Chamber

5. Court of Arbitration for Sport

6. De Weger, F., *The jurisprudence of the FIFA dispute resolution chamber*, Netherlands: TMC Asser Press, 2016, p.325.7. Lindholm, J., *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Empirical Inquiry into Lex Sportiva*, Netherlands: TMC Asser Press, 2019, p.204.

اگرچه پژوهش‌هایی در حقوق ورزش انجام گردیده است، تاکنون به طور خاص پژوهشی مشابه با این مقاله که تأکید آن بر اقاله و فسخ قرارداد بازیکن فوتبال و باشگاه ورزشی با بررسی رویه قضایی حقوق ورزش و قوانین سوئیس به عنوان قانون تکمیلی حاکم باشد، مورد تحقیق قرار نگرفته است.^۱ پرسش اصلی در این مقاله بررسی مبانی قانونی و قراردادی اقاله و فسخ قراردادهای بازیکنان فوتبال و شرایط تحقق آن و همچنین تبیین مفهوم علت موجه برای فسخ یکجانبه قرارداد و نحوه ارزیابی غرامت قابل پرداخت از منظر مقررات فیفا و رویه قضایی دیوان داوری ورزش به عنوان عالی‌ترین نهاد حل اختلافات ورزشی و رویه قضایی اتاق حل اختلاف فیفا است. در همین راستا، رویکردهای این دو نهاد با استناد به رویه قضایی اخیر آنها مورد تبیین قرار خواهد گرفت.

۱. اصل ثبات قراردادی در ورزش فوتبال

با هدف جلوگیری از فسخ غیر موجه قرارداد توسط باشگاه یا بازیکن و همچنین حمایت مادی و معنوی از بازیکنان و باشگاه، ثبات قراردادی در ورزش فوتبال در راستای اصل لزوم وفای به عهد اهمیت بسزایی دارد. در همین راستا فیفا اقدام به وضع مقررات خاصی در راستای شناسایی و تضمین این اصل نموده است. مهم‌ترین مقرره، فصل چهارم RSTP تحت عنوان حفظ ثبات قراردادی میان بازیکنان حرفه‌ای و باشگاه است^۲ که شامل ماده ۱۳، مهم‌ترین مبانی اصل ثبات قراردادی در ورزش فوتبال، می‌باشد. این ماده اشعار می‌دارد: «قرارداد میان باشگاه و بازیکن حرفه‌ای فقط با توافق دوجانبه طرفین یا پایان مدت قرارداد خاتمه می‌یابد»؛ در واقع بازیکن و باشگاه، با انعقاد قرارداد، رابطه‌ای تعهدآور را شروع می‌کنند که طبق اصل لزوم وفای به عهد، چنین قراردادی تا زمان انقضا یا اقاله آن، تعهدآور باقی می‌ماند. همچنین در راستای

۱. سوابق مشابه: اصغریان، مجتبی و سید محمدجواد سرب‌ها، پیشین، صص ۱۹۳-۱۶۷؛ اسکندری، امیر ارسلان، *حقوق ورزش و حل و فصل اختلافات قراردادی در حقوق بین‌الملل فوتبال*، تهران: انتشارات خرسندی، چاپ اول، ۱۳۹۸؛ صنعتی، حمید، «وضعیت و آثار قرارداد فوتبال در حقوق موضوعه ایران»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۸۹؛ شرکاییان، کاظم، «تحلیل اصول حاکم بر قراردادهای منعقد بین باشگاه‌ها و ورزشکاران حرفه‌ای در حقوق ایران»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه شاهد، ۱۳۹۴؛ عسکری، امید، «آیین حل و فصل اختلافات در رشته ورزشی فوتبال»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۹۷.

2. Pijetlovic K., *EU Sports Law and Breakaway Leagues in Football*, 2nd Edition, Netherlands: Asser Press, 2015, p.109.

تضمین این اصل، ماده ۱۶ RSTP، مقرر نموده است: «قرارداد در طول یک فصل نمی‌تواند به صورت یکجانبه فسخ گردد».

علاوه بر مواد بالا، بخش دوم از بند سوم ماده ۱ RSTP مقرر کرده است که «هر یک از فدراسیون‌ها باید با توجه به قوانین ملی الزام‌آور و توافق‌نامه‌های چانه‌زنی جمعی، در مقررات خود روش‌های مناسبی را به منظور حفظ ثبات قراردادی پیش‌بینی نمایند...». در نتیجه، فدراسیون‌های عضو فیفا، با هدف ایجاد مقررات متحدالشکل در ورزش فوتبال، باید مواد لازم برای حفظ ثبات قراردادی را در مقررات خود بگنجانند.^۱

فدراسیون فوتبال ایران نیز در راستای همین مقررات در سال ۱۳۹۶ «مقررات نقل و انتقال و تعیین وضعیت بازیکنان» را تصویب نمود و ذیل ماده ۱۴ تحت عنوان احترام به قرارداد مقرر نموده است که «قرارداد میان بازیکن حرفه‌ای و یک باشگاه تنها پس از اتمام مدت قرارداد یا توافق دوجانبه پایان می‌یابد».

اگرچه در مقررات فیفا اصل ثبات قراردادی پیش‌بینی شده است، این اصل، مطلق نیست. به موجب ماده ۱۴ RSTP، «هر یک از طرفین می‌تواند در صورت وجود علت موجه، قرارداد را بدون هیچ‌گونه پیامدی (پرداخت غرامت یا مجازات ورزشی) فسخ نماید»؛ در واقع با شناسایی مفهومی تحت عنوان علت موجه که در ادامه بررسی خواهد گردید، اصل ثبات قراردادی در ورزش فوتبال با استثنای قانونی مواجه گردید و از آنجا که علت موجه براساس اوضاع و احوال خاص حاکم بر هر اختلاف، موقعیتی است که در آن یکی از طرفین با ایفا نمودن تعهدات قراردادی خود جزئاً یا کلاً، مفاد اساسی قرارداد را نقض می‌نماید،^۲ نقض قرارداد توسط یکی از طرفین منجر به تحقق علت موجه به نفع دیگری می‌شود و غرامت ناشی از نقض قرارداد نیز باید جبران گردد.

۲. خاتمه قرارداد بازیکنان فوتبال

ماده ۱۳ RSTP با شناسایی نهاد اقاله در معنای توافق دوجانبه برای خاتمه قرارداد و همچنین علت موجه، شرایط اتمام قرارداد بازیکنان فوتبال را تبیین می‌نماید.

1. O'Leary, L., *Employment and Labour Relations Law in the Premier League, NBA and International Rugby Union*, Netherlands: Asser Press, 2017, p.225.

2. Wong, G. M., *Essentials of Sports Law*, 4th Edition, USA: Praeger, 2010, p.383.

۲.۱. توافق دوجانبه ختم قرارداد

طبق ماده ۱۳ RSTP یکی از موارد اتمام قرارداد، توافق دوجانبه یا همان اقاله است. چنین توافقی باید در راستای قواعد عمومی قراردادهای حاکم بر هر اختلاف، صورت پذیرد. قضات اتاق حل اختلاف فیفا یا داوران دیوان داوری ورزش به منظور رسیدگی به ماهیت این نوع توافقیها باید مقررات قابل اعمال یعنی مقررات فیفا را نیز بررسی نمایند. در خصوص اقاله قرارداد، مقررات RSTP شرایط خاصی را مقرر نکرده و صرفاً امکان چنین توافقی برای خاتمه قرارداد در ماده ۱۳ پیش‌بینی شده است. طبق بند دوم ماده ۵۶ اساسنامه فیفا، قوانین سوئیس، در فرض نبود مقرره‌ای در مقررات فیفا، به عنوان قانون تکمیلی مورد استفاده قرار می‌گیرند. در خصوص شرایط اعتبار توافق دوجانبه ختم قرارداد، بند اول ماده ۳۴۱ قانون تعهدات سوئیس^۱ راهگشاست. طبق این ماده، «در زمان وجود رابطه کاری و یک ماه پس از خاتمه آن، کارگر نمی‌تواند از مطالبات ناشی از مقررات الزام‌آور قانون یا مقررات الزام‌آور قراردادهای جمعی کار صرف‌نظر نماید». در نتیجه، طبق این ماده و رویه قضایی اتاق حل اختلاف و دیوان داوری ورزش، توافقی‌نامه‌های دوجانبه خاتمه قرارداد در صورتی معتبر تلقی می‌شوند که حاوی مفادی در خصوص اعراض بازیکن از حقوق و مطالبات معوقه ناشی از فعالیت‌های کاری خود که سابق بر تاریخ توافق‌نامه انجام شده‌اند، نباشند.^۲ در مفهوم مخالف، اعراض از حقوق و مطالبات مربوط به مدت زمان باقی‌مانده از قرارداد، مدت زمان آتی، توسط بازیکن امکان‌پذیر و چنین اقاله‌ای معتبر است.^۳ علاوه بر این، همانطور که پاراگراف دوم ماده ۱۴ RSTP رفتار نامناسب یکی از طرفین با هدف اجبار برای تغییر شرایط قرارداد را موجب ایجاد علت موجه به نفع طرف دیگر می‌داند؛ می‌توان تفسیر نمود که چنین اجباری برای اقاله قرارداد نیز معتبر نیست و درج شروط غیر منصفانه در قرارداد با هدف اجبار بر اقاله از منظر اتاق حل اختلاف فیفا نیز باطل است. در نتیجه اقاله قرارداد در صورتی معتبر است که طرفین در شرایطی برابر مذاکره نموده باشند و توافق دوجانبه خاتمه قرارداد نتیجه تحمیل اراده یکجانبه یکی از طرفین به دیگری نباشد.^۴

1. Swiss Code of Obligations

2. DRC, Decision of REF 21-00118, 28 April 2021, para.31.

3. CAS, 2015/A/4296, 28 February 2017, para.80.

4. DRC, Decision of REF FPSD-365, 16 June 2021, para.50.

۲.۲. فسخ قرارداد به استناد علت موجه

۲.۲.۱. مفهوم علت موجه

با توجه به اینکه در ماده ۱۴ RSTP صرفاً وجود علت موجه برای فسخ قانونی قرارداد بدون تبیین مفهوم این نهاد حقوقی به رسمیت شناخته شده است، به منظور تبیین مفهوم علت موجه، قوانین سوئیس به عنوان مقررات تکمیلی فیفا و رویه‌های مرتبط مورد بررسی قرار می‌گیرند. طبق بند دوم ماده ۳۳۷ قانون تعهدات سوئیس، «در موارد خاص، علت موجه هر شرایطی است که ادامه رابطه کاری همراه با حسن نیت را برای طرفی که اعلام اخطار نموده است، غیر ممکن می‌سازد». پس به بیانی دیگر، علتی که اعتماد میان طرفین را به صورت قابل توجهی مختل کرده است، به گونه‌ای که از انسان متعارف انتظار اینکه رابطه قراردادی را به این شکل ادامه دهد وجود نداشته باشد، علت موجه است.^۱ همچنین دیوان داوری ورزش به منظور بررسی این مفهوم به طور خاص به رویه قضایی دیوان فدرال سوئیس نیز رجوع می‌نماید که طبق آن علت موجه شرایطی است که به موجب آن یکی از طرفین قرارداد، مفاد اساسی قرارداد را نقض می‌نماید؛ یعنی نقض اساسی قرارداد^۲ صورت می‌گیرد؛ به گونه‌ای که از طرف دیگر عرفاً و براساس اصل حسن نیت انتظار نمی‌رود به رابطه قراردادی که نقض گردیده، پایبند بماند و در نتیجه، از نظر دیوان داوری ورزش صرفاً نقض اساسی قرارداد به گونه‌ای که انتظار ادامه متعارف قرارداد همراه با حسن نیت وجود نداشته باشد، علت موجه می‌باشد.^۳ علاوه بر این، برای بررسی نقض اساسی و تحقق علت موجه، طبق رویه اتاق حل اختلاف فیفا، لزوماً معیارهای عینی^۴ موجود در هر اختلاف که براساس آنها دیگر ادامه قرارداد عرفاً امکان‌پذیر نباشد، باید مورد بررسی قرار گیرند، نه معیارهای غیر عینی.^۵

بنابراین علت موجه با استناد به بند دوم ماده ۳۳۷ قانون تعهدات سوئیس و رویه قضایی مرتبط، نقض اساسی و قابل توجه قرارداد است که براساس اوضاع و احوال خاص و عینی هر اختلاف کشف می‌گردد و براساس حسن نیت و عرف، دیگر نمی‌توان از یکی از طرفین انتظار

1. CAS, 2016/A/4408, 29 June 2017, paras.104-109.

2. Material Breach

3. CAS, 2017/A/5465, 2018, paras.91-93.

4. Subjective

5. DRC, Decision of REF 20-01616, 3 June 2021, para.33.

پایبندی به قرارداد را داشت. در گفتارهای بعدی برخی از مصادیق علت موجه، غیر موجه و شرایط تحقق آنها بررسی خواهند شد.

لازم به ذکر است، در خصوص اثبات ادعای وجود علت موجه یا وجود نداشتن آن، به موجب بند پنج ماده ۱۳ مقررات حاکم بر دادرسی فیفا مصوب اکتبر ۲۰۲۱^۱ و رویه قضایی دیوان داور ورزش نیز، بار اثبات ادعا بر عهده طرف مدعی است و ایشان به این منظور باید تمامی مدارک و ادله موجود را ارائه نماید.^۲

۲.۲.۲. فسخ به استناد علت موجه

همان‌طور که بررسی گردید، براساس ماده ۱۴ RSTP که بر مبنای قاعده تغییر بنیادین اوضاع و احوال^۳ وضع گردیده است، اصل ثبات قراردادی و اصل لزوم وفای به عهد، مطلق نیستند و هر یک از طرفین می‌توانند در صورت وجود علت موجه در هر زمانی حتی در طول فصل یا در طول دوره حفاظت شده^۴، قرارداد را یکجانبه فسخ نمایند.^۵ در نتیجه، طرفی که با استناد به علت موجه قرارداد را فسخ نموده است، ملزم به جبران غرامت طرف مقابل نیست و هیچ‌گونه محرومیت ورزشی نسبت به او تحمیل نمی‌گردد و این نبود الزام به جبران غرامت و تحمیل نکردن محرومیت ورزشی بر این قاعده استوار است که رفتار نامناسب طرف ناقض در طول قرارداد، منجر به تحقق علت موجه به نفع دیگری و تحمل جبران غرامت توسط طرف ناقض می‌شود.^۶

در این راستا، با عنایت به اینکه مبنای ایجاد علت موجه براساس این ماده، قاعده تغییر بنیادین اوضاع و احوال است و براساس این قاعده نیز ابتدا باید شرایط بقای قرارداد فراهم شود و

1. FIFA Procedural Rules Governing the Football Tribunal
<https://digitalhub.fifa.com/m/14d279fc4f967991/original/Procedural-Rules-Governing-the-Football-Tribunal-Oct-21-EN.pdf/>

2. CAS, 2016/A/4580, 14 December 2016, para.91.

3. Clausula Rebus Sic Stantibus

۴. منظور از دوره حفاظت‌شده، دوره زمانی شامل سه فصل یا سه سال (هر کدام زودتر فرا برسد) از زمان لازم‌الاجرا شدن قرارداد است، اما در صورتی که قرارداد بعد از ۲۸ سالگی بازیکن منعقد شده باشد، عبارت است از یک دوره زمانی شامل دو فصل یا دو سال (هر کدام زودتر فرا برسد)، از زمان لازم‌الاجرا شدن قرارداد است.

5. CAS, 2006/A/1180, 24 April 2007, para.25.

6. FIFA Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players, 2021 Edition, p.106.

فسخ قرارداد آخرین راهکار باشد،^۱ به‌خصوص اینکه در ورزش فوتبال با ثبات قراردادی منافع ورزشی هر دو طرف بیشتر حفظ می‌گردد، طرفی که قصد فسخ موجه قرارداد را دارد، باید پیش از فسخ، بر مبنای اصل حسن نیت، نامه اخطاری^۲ مبنی بر ایفا نمودن تعهدات به طرف ناقض قرارداد ارسال کند تا طرف ناقض فرصتی داشته باشد که تعهدات خود را ایفا نماید. ارسال این اخطار، پیش‌شرط اساسی^۳ فسخ موجه قرارداد است؛ به این معنا که با ارسال این اخطار به طرف ناقض اطلاع داده می‌شود که نه تنها تعهدات قراردادی خود را ایفا ننموده است، بلکه طرف متضرر در صورت ادامه نقض، اقدام به فسخ موجه خواهد کرد.^۴ این پیش‌شرط بر این مفهوم استوار است که براساس اصل ثبات قراردادی در فوتبال و همچنین قاعده تغییر بنیادین اوضاع و احوال، فسخ قرارداد باید راهکار نهایی^۵ باشد و تا جایی که امکان‌پذیر است، طرفین باید شرایطی را فراهم نمایند که قرارداد معتبر باقی بماند. در صورتی که هر یک از طرفین بدون ارسال چنین اخطاری اقدام به فسخ قرارداد نمایند، چنین فسخی غیر موجه است و راهکار نهایی نیست.^۶ به نظر می‌رسد ارسال نامه اخطار مبتنی بر رویکرد نوین فسخ قرارداد در کشورهای اروپایی باشد؛ رویکرد جدیدی که به طرف متضرر در وهله اول این حق را می‌دهد که اجرای تعهدات قراردادی را در زمانی متعارف مطالبه نماید و در صورتی که طرف ناقض همچنان تعهدات قراردادی خود را ایفا ننمود، اقدام به فسخ قرارداد نماید.^۷

در خصوص نامه اخطار، بازیکن و باشگاه می‌توانند براساس اصل آزادی قراردادی مهلت ایفای تعهدات قراردادی نقض شده را در نامه معین نمایند؛ با این حال، با توجه به اینکه در بند سوم ماده ۱۲ مکرر RSTP در خصوص کلیه تعهدات مالی ارائه مهلت ۱۰ روزه و به طور خاص در ماده ۱۴ مکرر RSTP ارائه مهلت ۱۵ روزه در خصوص پرداخت دستمزد معوقه در نظر گرفته

۱. آرای، حمید و محمود جلالی، بررسی تطبیقی دکترین تغییر بنیادین اوضاع و احوال در حقوق ایران و حقوق بین‌الملل، مجله حقوق تطبیقی (دانشگاه مفید)، دوره ۶ (۱۶)، ۱۳۸۹، شماره ۲ (۸۲)، ص ۱۵۲.

2. Default Letter

3. Sine Qua Non

4. DRC, Decision of REF 20-01335, 03 June 2021, para.49.

5. Ultima Ratio

6. DRC, Decision of REF 20-01748, 15 July 2021, para.91.

۷. امینی، منصور و سعید حقانی، سیر تکوین حق فسخ ناشی از اجرا نشدن (نقض) تعهد قراردادی در حقوق اروپایی، رهنمودهایی برای حقوق ایران، مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۵، ۱۳۹۳، شماره ۱، صص ۱۱-۱۳.

شده است، از وحدت ملاک این دو ماده استنباط می‌شود که طرفین باید حداقل مهلت‌های معین‌شده متعارف در دو ماده مذکور را رعایت نمایند و اصل آزادی قراردادی آنها در خصوص ارائه مهلت در نامه اخطار، با این دو ماده محدود می‌گردد.

همچنین، در خصوص محتوای نامه اخطار باید توجه نمود که چون بازیکن و باشگاه هر دو به عنوان عضوی حرفه‌ای از ورزش فوتبال باید از شرایط قانونی حاکم بر آن آگاه باشند، لازم نیست بازیکن یا باشگاه صراحتاً در نامه اخطار اعلام نماید که در صورت ایفا نمودن تعهدات معوقه، قرارداد قانوناً فسخ خواهد شد، بلکه صرف اشاره به لزوم حفظ حقوق قراردادی ایشان، یادآوری ایفا نمودن تعهدات قراردادی و ارائه مهلت مناسب و متعارف برای ایفای آن کافی است و این امر اولاً حاکی از قصد ایشان به منظور حفظ حقوق قراردادی خود و ثانیاً حاکی از قصد آتی وی برای فسخ قرارداد به استناد علت موجه در صورت ایفا نمودن تعهدات معوقه است.^۱

۲.۲.۳. برخی مصادیق علت موجه و غیر موجه

۲.۲.۳.۱. رفتار نامناسب

طبق پاراگراف دوم ماده ۱۴ RSTP، «هرگونه رفتار نامناسب یک طرف با هدف اجبار طرف مقابل به فسخ یا تغییر شرایط قرارداد، به طرف مقابل (بازیکن یا باشگاه) این حق را می‌دهد که به استناد علت موجه قرارداد را فسخ نماید». اگرچه در این پاراگراف این رفتار تعریف نشده، مبنای تدوین این ماده، رویه‌های قضایی موجود بوده است و براساس تفاسیر موجود، این رفتار ممکن است شامل صادر نمودن مجوز برای بازیکن توسط باشگاه به منظور تمرین با سایر هم‌تیمی‌ها، نظارت نکردن مربی بر نحوه تمرین بازیکن، فراهم نشدن امکانات پزشکی یا ورزشی برای بازیکن توسط باشگاه یا اجبار باشگاه توسط بازیکن برای اینکه شرایط انتقال بازیکن به باشگاه جدید دیگر فراهم شود، باشد.^۲ در نتیجه، براساس اوضاع و احوال هر پرونده رفتار نامناسبی و همراه با اجباری که منجر به نقض اساسی قرارداد شود و انتظار ادامه قرارداد عرفاً وجود نداشته باشد، علت موجه تلقی می‌گردد.

1. CAS, 2017/A/5228, 24 July 2018, para.102.

2. FIFA Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players, 2021 Edition, p.112.

۲.۲.۳.۲. نپرداختن دستمزد بازیکن توسط باشگاه

در خصوص نپرداختن دستمزد بازیکن تا پیش از تصویب ماده ۱۴ مکرر RSTP، تصمیم‌گیری در مورد فسخ موجه در صورت وجود دستمزد معوقه^۱ طبق سند تفسیری فیفا و شرایطی که رویه قضایی مرتبط مقرر نموده بود، صورت می‌گرفت.

بر اساس رویه قضایی دیوان دآوری ورزش پیش از تصویب ماده ۱۴ مکرر، نپرداختن دستمزد در صورتی علت موجه می‌بود که منجر به نقض اساسی قرارداد می‌گردید و برای تحقق این نقض اساسی دو شرط لازم بود: اول، مقدار مبلغی که توسط باشگاه پرداخت نشده یا با تأخیر پرداخت شده است، غیر اساسی یا کاملاً جزئی نباشد، یعنی مقدار قابل توجهی از دستمزد توسط باشگاه پرداخت نگردیده باشد. دوم، بازیکن قبل از فسخ، برای اطلاع باید نامه‌ی اخطاری را مبنی بر ایفا نمودن تعهدات به باشگاه ارسال می‌کرد.^۲ علاوه بر این دو شرط، طبق سند تفسیری سابق فیفا، نپرداختن دستمزد در صورتی منجر به تحقق علت موجه می‌گردید که بیش از سه ماه از موعد پرداخت دستمزد گذشته باشد.^۳ در واقع منظور از نپرداختن مقدار قابل توجهی از دستمزد این بود که بخش باقی‌مانده قابل اغماض نباشد^۴ و سه ماه نیز از موعد پرداخت گذشته باشد. با گذشت زمان و به علت اینکه بسیاری از اختلافات میان بازیکن و باشگاه مربوط به نپرداختن دستمزد بازیکن بود، از سال ۲۰۱۸ فیفا تصمیم گرفت که ماده‌ای خاص تحت عنوان فسخ قرارداد به استناد علت موجه در شرایط وجود دستمزد معوقه را در سند RSTP وضع نماید. با تصویب ماده ۱۴ مکرر، تمامی اختلافات آتی مربوطه بر اساس این ماده و رویه قضایی جدید افاق حل اختلاف فیفا و دیوان دآوری ورزش بررسی می‌شود.^۵ به موجب بند اول ماده ۱۴ مکرر RSTP، «در مواردی که باشگاهی به صورت غیر قانونی در پرداخت دستمزد بازیکن حداقل به مدت دو ماه از سررسید پرداخت‌ها، قصور نماید، فرض می‌شود که بازیکن برای فسخ قرارداد علت موجه دارد مشروط بر آنکه به باشگاه بدهکار نامه اخطاری مبنی بر قصور در پرداخت

1. Outstanding Remuneration

2. CAS, 2006/A/1180, 24 April 2007, para.26.

3. FIFA Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players, 2006 Edition, p.39.

۴. نصیری، مهدی و سید مصطفی سعادت مصطفوی، مطالعه قاعده تعهدات یکپارچه در نظام حقوقی گام‌ن‌لا با نگاهی به حقوق ایران، مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۱۲، ۱۴۰۰، شماره ۲، ص. ۷۰۴.

5. FIFA, Circular No.1625: Amendments to the Regulations on the Status and Transfer of Players, 26 April 2018.

دستمزد را ارسال نماید و حداقل ۱۵ روز به باشگاه فرصت دهد که تعهدات مالی خود را ایفا نماید...».

به موجب بند دوم این ماده، «در خصوص دستمزدهای بازیکن که ملاک پرداخت آنها ماهانه نیست، ارزش نسبی آنها متناسب با ملاک دو ماه مورد اتخاذ قرار می‌گیرد. تأخیر در پرداخت هر مقدار دستمزد که معادل با حداقل دو ماه باشد، علت موجه برای فسخ قرارداد از جانب بازیکن تلقی می‌گردد به شرطی که بازیکن نامه‌ی اخطار فسخ را مطابق بند قبل ارسال نماید». بنابراین، مشاهده می‌شود برخلاف رویه قضایی سابق، در صورت نپرداختن هر مقدار از دستمزد پس از گذشت دو ماه از سررسید آن، بازیکن ابتدا باید با نامه‌ی اخطار، ایفا نمودن تعهدات قراردادی را به اطلاع باشگاه برساند و حداقل مهلت ۱۵ روزه‌ای برای ایفای تعهدات توسط باشگاه در نظر بگیرد و در صورتی که باشگاه پس از گذشت مدت معین شده، تعهدات مالی خود را ایفا ننماید، بازیکن می‌تواند به استناد علت موجه قرارداد را فسخ نماید.

این نکته حائز اهمیت است که اگر باشگاه پس از فسخ موجه بازیکن، مقدار دستمزد معوقه را پرداخت نماید، این پرداخت تأثیری در فسخ ندارد و فسخ قرارداد همچنان موجه است؛ با این حال، در ارزیابی مقدار غرامت قابل پرداخت به بازیکن براساس ماده ۱۷ این مقررات، دستمزد با تأخیر پرداخت شده مورد توجه قرار می‌گیرد.^۱ همچنین، نپرداختن دستمزد بازیکن طبق این ماده و در زمان مقرر باید غیر قانونی یا غیر موجه باشد، به این معنا که باشگاه می‌تواند با اثبات اینکه برای نپرداختن دستمزد دلیل قانونی‌ای داشته است، تحقق علت موجه برای بازیکن را رد نماید.

۲.۲.۳.۳. ثبت نمودن قرارداد بازیکن یا ارسال نکردن درخواست صدور گواهی انتقال بین‌المللی (ITC)^۲

علاوه بر اینکه بازیکنان به موجب قرارداد دارای یک سری حقوق مادی هستند، حقوق فردی و غیر مادی آنان نیز به رسمیت شناخته می‌شود و در صورتی که توسط باشگاه نقض گردد و براساس اوضاع و احوال خاص حاکم بر اختلاف، چنین نقضی جدی و اساسی تلقی گردد، بازیکن می‌تواند به استناد علت موجه قرارداد را فسخ نماید. مستند قانونی شناسایی حقوق فردی بازیکنان

1. CAS, 2019/A/6209, 13 January 2020, para.67.

2. International Transfer Certificate

ماده ۲۸ قانون مدنی سوئیس^۱ به عنوان قانون تکمیلی مقررات فیفا است. در ورزش فوتبال این حقوق شامل اجرا و توسعه شخصیت ورزشی از طریق ورزش، آزادی حرفه‌ای و آزادی اقتصادی است. به موجب بند اول ماده ۵ RSTP که در راستای شناسایی حقوق فردی تدوین گشته است، قرارداد بازیکن حرفه‌ای یا آماتور به منظور فراهم شدن صلاحیت شرکت در مسابقات، باید توسط باشگاه در فدراسیون متبوع ثبت گردد و تنها بازیکنانی که قرارداد آنها ثبت و کارت بازی آنها صادر شده است، صلاحیت لازم را دارند.^۲ اگر امکان بازی در مسابقات برای بازیکن فراهم نباشد، این بازیکن نمی‌تواند شخصیت ورزشی خود را توسعه دهد و ارزش او در بازار نقل و انتقال کاهش پیدا می‌کند. پس، باشگاه باید شرایط بازی را برای بازیکن از طریق ثبت قرارداد در فدراسیون متبوع خود و صدور گواهی انتقال بین‌المللی فراهم نماید. باشگاهی که قرارداد بازیکن را در فدراسیون متبوع خود ثبت نکرده یا درخواست صدور گواهی برای بازیکن را ارسال نکرده یا چنین درخواستی را لغو نموده، حقوق فردی بازیکن را نقض کرده است و این امر منجر به تحقق علت موجه برای فسخ قرارداد توسط بازیکن می‌گردد.^۳

۲.۲.۳.۴. عملکرد ضعیف ورزشی بازیکن

در ورزش فوتبال مسابقات به صورت مکرر و فشرده برگزار می‌شوند و افت بازیکنان به دلیل سطح فشرده مسابقات امری طبیعی است و به صورت کلی باشگاه‌ها مجاز نیستند به استناد کم‌کاری یا سطح فنی پایین بازیکنان قرارداد را فسخ نمایند. در شرایطی که باشگاه از عملکرد ورزشی بازیکن ناراضی باشد یا بازیکن به دلیل مصدومیت ورزشی نتواند انتظارات فنی باشگاه را برآورده سازد، این شرایط علت موجهی برای فسخ یکجانبه قرارداد توسط باشگاه تلقی نمی‌گردد؛ به این دلیل که عملکرد ضعیف ورزشی موضوعی غیر عینی است و تصمیم‌گیری نسبت به آن کاملاً در اختیار باشگاه است^۴ و باشگاهی که به استناد عملکرد

1. Article 28 of the Swiss civil code: 1. Any person whose personality rights are unlawfully infringed may petition the court for protection against all those causing the infringement.

2. An infringement is unlawful unless it is justified by the consent of the person whose rights are infringed or by an overriding private or public interest or by law.

2. FIFA Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players, 2021 Edition, p.35.

3. CAS, 2016/A/4560, 25 April 2017, paras.95-110.

4. DRC, Decision of REF FPSD-2056, 20 May 2021, para.12.

ضعیف ورزشی بازیکن، قرارداد را فسخ نموده، باعث نقض آن گردیده و باید غرامت‌های ناشی از آن را جبران نماید.^۱

در مقابل درخصوص کم‌کاری فنی و پیشرفت نکردن بازیکن، اگر بازیکن به صورت مکرر برای پیشرفت ورزشی خود تلاش ننماید، مطابق دستورالعمل‌های ورزشی باشگاه عمل ننماید و عمداً سطح فنی خود را ارتقا ندهد؛ در صورت اثبات این موضوع توسط باشگاه، این امر علت موجهی برای فسخ موجه قرارداد توسط باشگاه تلقی می‌شود.^۲

۲.۲.۳.۵. شرط فسخ یا بند خرید یا آزاد سازی^۳

بازیکن فوتبال و باشگاه براساس اصل حاکمیت اراده، مختارند در قرارداد شرایطی را که به موجب آن یکی از آنها بتواند قرارداد را فسخ نماید، معین نمایند که نوعی خیار شرط تلقی می‌گردد.^۴ برای مثال، اگر بر اساس توافق بازیکن و باشگاه، به بازیکن این اختیار داده شود که در مقابل پرداخت مبلغی معین در قرارداد، در هر زمانی که بخواهد، بدون پرداخت هیچ‌گونه غرامتی و همچنین بدون تحمل محرومیت‌های ورزشی، قرارداد خود را با باشگاه فسخ کند، به آن بند خرید یا آزادسازی گفته می‌شود. همچنین، ممکن است براساس قرارداد شرایط دیگری برای فسخ در نظر گرفته شود که این شروط قراردادی در راستای اصل آزادی قراردادی اصولاً صحیح هستند.

به‌طور کلی اعتبار این شروط با اصل ثبات قراردادی در ورزش فوتبال محدود می‌گردد و در صورت تعارض با این اصل قابلیت اجرا ندارند؛ یعنی چنین شروط و مفادی نباید ماهیت یکجانبه^۵ داشته باشند، به گونه‌ای که قدرت تصمیم‌گیری برای فسخ یکجانبه قرارداد صرفاً در اختیار یکی از طرفین باشد و امکان سوءاستفاده از اختیار وجود داشته باشد. علاوه بر این، منظور از یکجانبه بودن این اختیار این است که مشابه چنین اختیاری در قرارداد برای طرف دیگر در نظر گرفته نشده باشد.^۶ برای مثال، شرطی که به موجب آن صرفاً باشگاه مختار است در صورت بازی نکردن بازیکن در چند مسابقه، قرارداد را فسخ نماید، معتبر نیست؛ به این دلیل که باشگاه

1. CAS, 2010/A/2049 12 August 2010, para.12.

2. CAS, 2016/A/4846, 13 September 2017, para.179.

3. Buyout Clause

۴. صنعتی، حمید، «وضعیت و آثار قرارداد فوتبال در حقوق موضوعه ایران»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۸۹، ص ۹۶.

5. Potestative

6. DRC, Decision of REF 20-01551, 25 March 2021, paras.11-12.

می‌تواند با تصمیم خود شرایطی را به وجود بیاورد که بازیکن در چند مسابقه شرکت ننماید یا اجازه بازی به او را ندهد.^۱

به طور خاص در مورد بند خرید یا آزادسازی رویه اتاق حل اختلاف فیفا با رویه دیوان داوری ورزش متفاوت است. بازیکنی که فسخ زودهنگام قرارداد را با پرداخت مبلغ توافق شده ترجیح می‌دهد، باید دقیقاً مبلغ تعیین شده در شرط خرید را پرداخت کند و ممکن است این مبلغ از ارزش بازیکن در بازار نقل و انتقالات بیشتر باشد.^۲ با این حال، چنانچه مبلغ موضوع بند خرید به اندازه‌ای بالا باشد که عملاً بازیکن را از ترک باشگاه و عقد قرارداد با باشگاه‌های دیگر به کلی ناامید سازد، دیوان داوری ورزش چنین شرطی را غیر معتبر می‌داند؛ به این دلیل که مبلغ مذکور باید متناسب با حقوق بازیکن یا ارزش واقعی او در بازار نقل و انتقالات باشد. اما، از نگاه دیوان داوری ورزش اگر مبلغ تعیین شده در بند خرید قابل تعدیل باشد، باطل نیست. با این حال، به دلیل اینکه تعدیل مفاد قرارداد برخلاف اصل آزادی قراردادی است، دیوان داوری ورزش تنها در صورت تحقق شرایط استثنایی می‌تواند این شروط را تعدیل نماید. برای مثال، در صورتی که مبلغ آزادسازی معتبر ولی به اندازه قابل توجهی کم یا زیاد باشد.^۳ در مقابل، رویه اتاق حل اختلاف فیفا نشان می‌دهد که در صورت گزاف بودن میزان مبالغ موضوع بندهای خرید، شروط مذکور به کلی پذیرفته نمی‌شوند، غیر قابل تعدیل و غیر معتبرند.^۴

به نظر می‌رسد که اصولاً درج شرط خرید در قراردادها، سازوکاری در راستای منافع بازیکن است تا بتواند با تأدیه مبلغ تعیین شده، به باشگاه دیگری که اغراض حرفه‌ای وی را بیشتر تأمین می‌کند، بپیوندد. بنابراین، رعایت منافع بازیکن که نوعاً طرف ضعیف قرارداد در برابر باشگاه است، اقتضا می‌کند شرط خرید، به کلی باطل دانسته نشود و میزان آن توسط مراجع رسیدگی کننده تا مبلغ معقولی کاسته شود.

البته در عمل، به دلیل بالا بودن این مبالغ، در دنیای فوتبال مرسوم آن است که باشگاه ثالثی که خواهان به خدمت‌گیری بازیکن مورد نظر است، مبلغ را پرداخت می‌کند و بازیکن نیز بدین

1. CAS, 2016/A/4846, 13 September 2017, para.82.

2. Geey, D., *Done Deal: An Insider's Guide to Football Contracts*, United Kingdom: Bloomsbury Publishing, 2019, p.42.

3. CAS, 2012/A/2847, 22 March 2013, paras.70-71.

4. DRC, Decision of No. 491241, 16 April 2009, paras. 15-16.

ترتیب قرارداد خود را فسخ می‌کند. همچنین این امکان وجود دارد که باشگاه جدید به نمایندگی و وکالت از سوی بازیکن، مبلغ را به باشگاه قبلی پرداخت نماید.

در کنار بند خرید، گاهی بند آزادسازی^۱ نیز در قرارداد بازیکنان و باشگاه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد که تفاوتی با بند خرید دارد. در حالی که به موجب بند خرید این حق برای بازیکن ایجاد می‌شود که با پرداخت مبلغی معین و بدون هیچ شرط دیگری قرارداد خود را فسخ کند، فعال شدن بند آزادسازی، مشروط به پیشنهاد از سوی یک شخص (باشگاه) ثالث است. در چنین فرضی، بازیکن راساً حق فسخ قرارداد را ندارد و تنها با پیشنهاد یک باشگاه ثالث و پرداخت مبلغ توسط آن باشگاه، بازیکن اصطلاحاً آزاد می‌شود.^۲

۲.۲.۳.۶. شیوع کووید ۱۹

اگرچه شیوع کووید ۱۹ در حال حاضر کاهش و بهبود یافته است، به دلیل عدم پایان قطعی این ویروس و همچنین امکان بروز اختلافات آتی به استناد اینکه سبب اختلاف در گذشته‌ای که این ویروس داشته، محقق گشته است و قرارداد را تحت تأثیر قرار داده است، بررسی این موضوع اهمیت دارد. شیوع ویروس کووید ۱۹ براساس رویه قضایی اتاق حل اختلاف فیفا و راهنمای فیفا در خصوص تأثیر این ویروس بر فوتبال، در وهله اول و به صورت کلی علت موجه به نفع باشگاه تلقی نمی‌گردد و باشگاه ورزشی باید تعهدات مالی خود را ایفا نماید.^۳ با این حال، اگر یکی از طرفین بتواند ثابت نماید که براساس اوضاع و احوال خاص کشور متبوع خود، این ویروس قبل بروز هرگونه فسخ یا نقض قرارداد، منجر به تغییرات غیر ارادی نسبت به قرارداد شده است، در این صورت شیوع این ویروس صرفاً می‌تواند فورس ماژور تلقی گردد و منجر به این شود که اجرای تعهدات به تعویق بیفتد. اما چنین شرایطی علت موجه برای فسخ قرارداد نخواهد بود.^۴ برای مثال، در صورتی که سررسید تعهد باشگاه به پرداخت دستمزد بازیکن قبل شیوع این ویروس سررسیده باشد یا پرداختن هر مبلغ از دستمزد پیش از شیوع این ویروس

1. Release Clause

2. DRC, Decision of No. 117623, 2 November 2007, paras.17.

3. FIFA, COVID-19 Football Regulatory Issues, April 2020, pp.6-7.

4. DRC, Decision of REF 20-00695, 29 September 2020, paras.31-34.

محقق شده باشد، در این صورت باشگاه ورزشی نه تنها نمی‌تواند به فورس مازور استناد نماید، بلکه نپرداختن دستمزد منجر به نقض قرارداد و تحقق علت موجه به نفع بازیکن می‌شود.^۱

۲.۲.۳.۷. علت موجه ورزشی

یکی از مصادیق علت موجه که صراحتاً توسط مقررات فیفا پیش‌بینی شده است، علت موجه ورزشی است. ماده ۱۵ RSTP مقرر نموده است که «یک بازیکن حرفه‌ای رسمی که در طول یک فصل در کمتر از ده درصد از بازی‌های رسمی که باشگاه در آنها شرکت کرده است، بازی کرده باشد می‌تواند قرارداد را به صورت یک‌جانبه به استناد علت موجه ورزشی فسخ نماید. در چنین مواردی باید شرایط بازیکن مورد بررسی مناسب قرار بگیرد. وجود علت موجه ورزشی براساس هر اختلاف بررسی می‌شود. در چنین فسخی، محرومیت‌های ورزشی اعمال نمی‌گردد اگرچه غرامت ناشی از نقض قابل پرداخت است. بازیکن حرفه‌ای فقط می‌تواند طی ۱۵ روز بعد از آخرین مسابقه رسمی فصلی که باشگاه در آن حضور دارد، قرارداد را به استناد علت موجه ورزشی فسخ نماید».

در نتیجه فسخ به استناد علت موجه ورزشی نیازمند تحقق دو پیش‌شرط دارد: اولاً، بازیکن یک بازیکن حرفه‌ای رسمی^۲ باشد و ثانیاً، در کمتر از ۱۰ درصد از بازی‌های رسمی یک فصل باشگاه حضور داشته باشد. با توجه به اینکه بازیکن حرفه‌ای رسمی در این ماده تعریف نشده است، سند تفسیری فیفا معتقد است بازیکن حرفه‌ای رسمی بازیکنی است می‌تواند انتظار متعارفی برای حضور در بازی‌ها داشته باشد و همچنین معیارهای عینی دیگری مانند سن بازیکن، عملکرد فنی بازیکن و تجربه‌های فنی بازیکن نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد. همچنین، منظور از حضور در بازی رسمی این است که بازیکن در ترکیب تیم قرار داشته باشد و عملاً در بازی رسمی شرکت نماید. در صورتی که بازیکن به دلیل محرومیت‌های انضباطی یا مصدومیت در ترکیب تیم حضور نداشته باشد و امکان بازی برای او فراهم نشود، علت موجه ورزشی محقق نمی‌گردد. در نتیجه در صورت وجود شرایط، بازیکن می‌تواند قرارداد را یکجانبه فسخ نماید و غرامت‌های ناشی از نقض قرارداد را به استناد اینکه باشگاه تمایلی به بهره‌مندی از توانایی‌های

1. DRC, Decision of REF 20-01115, 18 June 2021, paras.80-81.

2. Established Professional

ورزشی او ندارد، مطالبه نماید، اما باشگاه به دلیل چنین نقضی مشمول محرومیت ورزشی نمی‌گردد.^۱

۲.۲.۴. ارزیابی نتایج فسخ غیر موجه قرارداد

به منظور ارزیابی غرامت قابل پرداخت در نتیجه فسخ غیر موجه و یکجانبه قرارداد، ماده ۱۷ RSTP شرایطی را مقرر کرده است. این ماده با تأکید بر اصل ثبات قراردادی و اصل لزوم وفای به عهد در ورزش فوتبال و با شناسایی ضمانت اجراهای خاص، نقش بازدارنده و انضباطی نسبت به نقض قرارداد و فسخ غیرموجه دارد؛ به گونه‌ای که با تضمین جبران غرامت و با فرض آگاهی طرفین از مقررات، طرفین تلاش نمایند که از نقض آن و سپس مسئولیت جبران غرامت جلوگیری شود. طبق این ماده، غرامت‌های وارد شده به طرف متضرر باید در راستای ملاک‌های مندرج، اصل منافع مورد انتظار و قاعده کاهش خسارت^۲ جبران گردد؛ به گونه‌ای که طرف متضرر طبق قاعده انصاف در موقعیتی قرار گیرد که گویا قرارداد کاملاً اجرا و بدون تحقق نقضی، تمامی تعهدات مالی ایفا شده و هیچ خسارتی به ایشان وارد نگردیده است.^۳ در واقع هدف از این ماده تضمین منافع مثبت طرفین با رویکردی ناظر به آینده است.^۴

این ماده اشعار می‌دارد که «مقرره‌های زیر در صورت فسخ غیر موجه قرارداد اعمال می‌گردند:

۱. در تمامی موارد، طرفی که قرارداد را نقض نموده است ملزم به پرداخت غرامت است، با توجه به مقررات ماده ۲۰ و پیوست شماره ۴ مربوط به حق آموزش، در صورتی که غرامت در قرارداد پیش‌بینی نشده باشد، غرامت نقض قرارداد با رعایت قوانین و مقررات کشور مربوطه، خصوصیت ورزش فوتبال و هر گونه معیار عینی دیگر محاسبه می‌گردد. این معیارها به طور خاص می‌تواند شامل دستمزد و سایر منافع بازیکن در قرارداد قبلی و قرارداد جدید، زمان

1. FIFA Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players, 2021 Edition, p.129.

2. Mitigation of Damages

3. Bernasconi, M., Rigozzi, A., *Sports Governance, Football Disputes, Doping and CAS Arbitration*, Bern: Editions Weblaw, 2009, p.249.

۴. نعمت‌اللهی، اسماعیل، *مطالعه تطبیقی هدف از پرداخت خسارت ناشی از نقض قرارداد، مطالعات*

حقوق تطبیقی، دوره ۱۲، ۱۴۰۰، شماره ۱، صص. ۳۹۶-۳۶۹؛

Djakhongir, S., *The Law of Damages in International Sales: The CISG and other International Instruments*, London: Bloomsbury Academic, 2008, pp.32-37.

باقی مانده از قرارداد قبلی حداکثر تا ۵ سال، مخارج و هزینه‌های پرداخت شده یا متحمل شده توسط باشگاه سابق (که نسبت به طول مدت قرارداد تقسیم می‌گردد) و اینکه آیا نقض در دوره حفاظت شده رخ داده است یا خیر، محاسبه می‌گردد.

با توجه به اصول ذکر شده، غرامت قابل پرداخت به بازیکن به صورت زیر محاسبه می‌گردد:
الف) در مواردی که بازیکن پس از فسخ قرارداد قبلی، قرارداد جدیدی منعقد نکرده باشد، به عنوان قاعده عمومی، غرامت برابر است با مقدار دستمزد باقی مانده از قراردادی که به صورت یک‌جانبه فسخ گردیده است.

ب) در موردی که بازیکن در زمان صدور رأی، قرارداد جدیدی منعقد کرده باشد، مقدار دستمزد بازیکن طبق قرارداد جدید به نسبت مدت باقی مانده از قرارداد فسخ شده، باید از مقدار دستمزد باقی مانده از قراردادی که یک‌جانبه فسخ گردیده کسر گردد (قاعده کاهش غرامت). همچنین اگر فسخ یک‌جانبه قرارداد به استناد حقوق مالی معوقه باشد، علاوه بر اعمال قاعده کاهش غرامت، بازیکن مستحق مبلغی به میزان دستمزد سه ماه خود می‌باشد (قاعده غرامت اضافی). در شرایط ویژه، مقدار غرامت اضافی حداکثر تا میزان دستمزد شش ماه افزایش پیدا می‌کند. غرامت نهایی نباید از مقدار دستمزد باقی مانده از قرارداد فسخ شده، بیشتر گردد.

ج) توافقنامه‌های جمعی کار که به طور معتبر میان نمایندگان کارگر و کارفرما در سطح داخلی براساس قوانین ملی شکل گرفته‌اند، می‌توانند از اصول مندرج در بخش الف و ب عدول نمایند. مفاد چنین قراردادهایی مقدم است.

۲. حق دریافت غرامت، قابل انتقال به شخص ثالث نیست. اگر بازیکن حرفه‌ای ملزم به جبران غرامت باشد، این بازیکن و باشگاه جدید او منفرداً یا مشترکاً ملزم به پرداخت هستند. مقدار پرداخت ممکن است در قرارداد معین شده باشد یا میان طرفین توافق شده باشد.

۳. علاوه بر الزام به پرداخت غرامت، محرومیت ورزشی نیز نسبت به بازیکنی که اقدام به فسخ قرارداد در دوره حفاظت شده کرده است، اعمال می‌گردد. این محرومیت باید به میزان چهار ماه محدودیت برای بازی در مسابقات رسمی باشد. در شرایط ویژه این محرومیت تا ۶ ماه افزایش پیدا می‌کند. محرومیت ورزشی فوراً از زمانی که رأی به بازیکن ابلاغ شد، لازم‌الاجرا

می‌گردد. محرومیت ورزشی در بازه زمانی بین آخرین بازی رسمی فصل و اولین بازی رسمی فصل جدید معلق می‌گردد و این مورد شامل بازی‌های مسابقات ملی و مسابقات بین‌المللی باشگاه است. اگر بازیکن عضو مؤثر تیم فدراسیونی باشد که صلاحیت شرکت در مسابقات را دارد و این فدراسیون در حال شرکت در فینال مسابقات بین‌المللی در بازه زمانی بین آخرین بازی رسمی فصل و اولین بازی رسمی فصل جدید باشد، محرومیت ورزشی تعلیق نمی‌گردد، فسخ یک‌جانبه بدون استناد به علت موجه یا علت موجه ورزشی پس از دوره حفاظت‌شده منجر به اعمال محرومیت ورزشی نمی‌گردد. با وجود این، در صورت قصور نسبت به اعلام فسخ قرارداد در مدت ۱۵ روز از آخرین بازی رسمی باشگاه در فصل (شامل مسابقات ملی نیز هست) که بازیکن در آن ثبت نام کرده است، اقدامات انضباطی پس از مدت حفاظت‌شده اعمال می‌گردد. از زمانی که مدت قرارداد قبلی تمام شد و قرارداد جدید منعقد گردید، مدت حفاظت‌شده مجدداً تمدید می‌گردد.

۴. علاوه بر الزام به جبران غرامت، محرومیت‌های ورزشی نسبت به باشگاهی که در طول مدت حفاظت‌شده قرارداد را نقض یا بازیکن را تشویق به نقض قرارداد کرده است، اعمال می‌گردد. فرض بر این است هر باشگاهی که با بازیکن حرفه‌ای پس از فسخ غیر موجه قرارداد توسط بازیکن، قرارداد جدیدی منعقد کرده، بازیکن را تشویق به نقض قرارداد نموده است. چنین باشگاهی از ثبت قرارداد با هر بازیکن جدید چه ملی و چه بین‌المللی برای مدت دو فصل کامل و پی در پی محروم می‌گردد. باشگاه پس از تکمیل گذشت دو فصل کامل از محرومیت ورزشی مذکور می‌تواند با بازیکن جدید چه ملی چه بین‌المللی قرارداد منعقد کند.

۵. هر شخص تابع مقررات و قوانین فیفا به گونه‌ای عمل کند که قصد تشویق نقض قرارداد میان بازیکن حرفه‌ای و باشگاه را به منظور تسهیل نقل و انتقال بازیکن داشته باشد، باید محکوم گردد».

در نتیجه فسخ غیر موجه قرارداد یا نقض اساسی قرارداد اعم از اینکه در دوره حفاظت‌شده باشد یا نباشد، منجر به جبران غرامت می‌شود و طبق این ماده، به منظور ارزیابی غرامت قابل پرداخت ناشی از نقض یا فسخ غیر موجه قرارداد، ابتدا این موضوع که آیا قرارداد شامل مقرره‌ای در خصوص مقدار غرامت قابل پرداخت ناشی از نقض قرارداد است یا خیر، بررسی می‌شود. در

صورت وجود شرط قراردادی در خصوص مقدار غرامت قابل پرداخت در نتیجه نقض قرارداد، ملاک‌های مندرج در ماده ۱۷ اعمال نمی‌گردند و مقدار غرامت قراردادی ملاک خواهد بود. شناسایی شروط مربوط به تعیین غرامت در ماده ۱۷ این مقررات، ریشه در به رسمیت شناخته شدن این شروط در قانون تعهدات سوئیس دارد. به موجب ماده ۱۶ این قانون، طرفین آزادند که مقدار غرامت‌های ضمانت اجرای قرارداد را معین نمایند.

در خصوص تعیین مقدار غرامت قابل پرداخت، در راستای اصل حاکمیت اراده، بازیکن و باشگاه در زمان انعقاد قرارداد با توافق یکدیگر می‌توانند در قالب شروط خسارت از پیش تعیین شده^۱ مقدار غرامتی را که باید یکی از طرفین در صورت نقض قرارداد به طرف دیگر پرداخت نماید، معین کنند و ماده ۱۷ این مقررات معین نکرده است که اعتبار چنین شروطی باید تابع یک سری مفاد خاص باشند. با این حال، طبق رویه دیوان دآوری ورزش، چنین شروطی نباید یکجانبه باشند؛ به این معنا که یکی از طرفین با اختیار خود غرامت را یکجانبه معین نماید.^۲ همچنین طبق رویه اتاق حل اختلاف، این شروط باید منصفانه و مناسب باشد و برای بررسی این دو معیار اوضاع و احوال هر اختلاف مورد تدقیق قرار می‌گیرد. برای مثال اگر مقدار غرامت قابل پرداخت در قیاس با مبلغ قرارداد بسیار گزاف باشد، این شروط مناسب و معتبر نیستند.^۳

در مقابل، اگر طرفین در قرارداد مقدار غرامت قابل پرداخت را براساس شروط قراردادی معین نکرده باشند یا شروط مربوط به غرامت یا خسارت از پیش تعیین شده باطل باشند، مرجع حل اختلاف با توجه به اوضاع و احوال خاص حاکم بر هر اختلاف و براساس ملاک‌های تمثیلی مندرج در ماده ۱۷ و در نظر گرفتن انصاف اقدام به ارزیابی غرامت می‌نماید.^۴ همچنین مرجع حل اختلاف اصل منافع مورد انتظار را نیز در ارزیابی غرامت مدنظر قرار خواهد داد؛ با این استدلال که طرف زیان‌دیده، اعم از باشگاه یا بازیکن، باید در موقعیتی قرار گیرد که اگر قرارداد نقض نمی‌گردید و به طور صحیح اجرا می‌شد، در آن موقعیت قرار داشت و بر همین اساس تمامی خسارت‌های وارد شده بر طرف زیان‌دیده باید جبران گردد. برای مثال، در ارزیابی غرامت قابل پرداخت به بازیکن، برای اعمال اصل منافع مورد انتظار به دستمزد بازیکن و سایر درآمدهای

1. Penalty Clause or Liquidated Damages Clause

2. CAS, 2015/A/4042, 23 December 2015, para.68.

3. DRC, Decision of REF FPSD-783, 11 May 2021, paras.22-25.

4. CAS, 2019/A/6463-6464, 10 November 2020, paras.144-145.

مالی او که در صورت ادامه قرارداد کسب می‌کرد، توجه می‌شود. پس در صورت فسخ موجه قرارداد توسط بازیکن، ارزیابی غرامت به نحوی صورت می‌گیرد که او تمامی حقوق مالی قراردادی خود را که در صورت ادامه قرارداد تا مدت معین مستحق می‌بود، دریافت نماید.^۱

علاوه بر ارزیابی موارد فوق، اصل کاهش خسارت توسط طرف زیان‌دیده نیز مورد توجه قرار می‌گیرد. طبق رویه قضایی دیوان دآوری ورزش، پس از نقض قرارداد، طرف متضرر باید در راستای اصل حسن نیت و اصل انصاف تلاش‌های متعارف خود را به منظور کاهش خسارت ناشی از نقض قرارداد نماید و جدیت لازم را برای این امر به کار ببرد؛ به این معنا که از افزایش ناروایی طرف متضرر پس از نقض قرارداد جلوگیری شود.^۲ برای مثال، بازیکن متضرر از نقض قرارداد باید در راستای اصل حسن نیت پس از فسخ موجه قرارداد، تلاش و جدیت لازم و متعارف را به کار ببرد تا با باشگاه دیگری قرارداد جدید منعقد نماید و دستمزد جدید بازیکن از مقدار غرامت قابل پرداخت کسر گردد. اگر بازیکن عمداً از جستجوی باشگاه جدید قصور نماید یا اینکه بدون علت موجه از انعقاد قرارداد جدید و مناسب خودداری نماید یا در صورت وجود قراردادهای متفاوت، عمداً اقدام به انعقاد به قراردادی نماید که از لحاظ مالی شرایط مناسبی ندارد، بازیکن برخلاف چنین اصلی عمل نموده است و مرجع حل اختلاف به تشخیص خود غرامت قابل پرداخت را در چنین شرایطی کاهش می‌دهد. با وجود این، اگر بازیکن به موجب قرارداد مناسب جدید دستمزد کمتری از قرارداد قبلی خود دریافت نماید، مقدار دستمزد کم بازیکن در قرارداد جدید مناسب از غرامت قابل پرداخت کم نمی‌گردد.^۳

۲.۲.۵. فسخ غیر موجه قرارداد در دوره حفاظت‌شده

براساس بند ۷ از بخش تعاریف RSTP، منظور از این دوره این است که «اگر قرارداد قبل از ۲۸ سالگی بازیکن منعقد شده باشد، عبارت است از دوره زمانی شامل سه فصل یا سه سال (هر کدام زودتر فرا برسد) از زمان لازم‌الاجرا شدن قرارداد، اما در صورتی که قرارداد بعد از ۲۸ سالگی بازیکن منعقد شده باشد، عبارت است از یک دوره زمانی شامل دو فصل یا دو سال (هر کدام زودتر فرا برسد)، از زمان لازم‌الاجرا شدن قرارداد». طبق بندهای سوم و چهارم ماده ۱۷ RSTP

1. CAS, 2017/A/5228, 24 July 2018, para.122.

2. CAS 2016/A/4875, 15 May 2017, paras. 8.35-8.38.

3. CAS, 2019/A/6578, 8 July 2020, para.133.

علاوه بر الزام به جبران غرامت، محرومیت‌های ورزشی نسبت به باشگاه یا بازیکنی که در طول مدت حفاظت‌شده قرارداد را نقض کرده است، اعمال می‌گردد. بنابراین، پیش‌شرط لازم برای تحمیل محرومیت ورزشی این است که باشگاه یا بازیکن قرارداد را در مدت حفاظت‌شده نقض کرده باشند و فسخ غیر موجه قرارداد در دوره حفاظت‌نشده صرفاً منجر به جبران غرامت می‌شود. با وجود اشعار این ماده بر تحمیل محرومیت ورزشی، در حال حاضر فیفا برای تحمیل چنین محرومیت‌هایی به وجود یک سری عوامل مشدده^۱ توجه می‌نماید. از جمله این عوامل تکرار عمل متخلفانه است. بنابراین، اگرچه در ماده ۱۷ صراحتاً به بررسی عوامل مشدده اشاره‌ای نشده است، رویه کنونی اتاق و دیوان داوری ورزش براساس اصل انصاف و صلاحدید خود به این صورت است که برای تحمیل محرومیت‌های ورزشی تمامی اوضاع و احوال خاص حاکم بر اختلاف از جمله عوامل مشدده مورد بررسی قرار می‌گیرند^۲ و به نظر می‌رسد که وجود عوامل مشدده در تحمیل محرومیت ورزشی نقش مهمی دارد.

1. Aggravating Factors

2. CAS, 2017/A/5056 23 November 2017, paras.133-136.

نتیجه‌گیری

- با رشد ورزش فوتبال و نگاه تجاری به آن، تعیین یک چارچوب حقوقی در این ورزش، به نحوی که از یک سو تضمین‌کننده منافع بازیگران این عرصه باشد و از سوی دیگر، به نحوی که راهگشای چالش‌های حقوقی خاص این ورزش باشد، همواره مهم‌ترین دغدغه فیفا به عنوان نهاد بالادستی تنظیم‌کننده مقررات متحدالشکل حاکم بر این ورزش بوده است.
- در راستای تأکید بر وفاداری و ثبات در ورزش فوتبال به این معنا که نه تنها باشگاه ورزشی بلکه بازیکن فوتبال نیز باید به قرارداد منعقد شده وفادار باشند تا اصول حرفه‌ای و اخلاقی ورزش فوتبال و همچنین منافع تمامی بازیگران این عرصه به شکل کامل تضمین گردد، مقررات فیفا و رویه قضایی حقوق ورزشی، اصل بنیادین وفای به عهد و ثبات قراردادی را که به موجب آن بازیکن و باشگاه ورزشی حق فسخ یکجانبه قرارداد را ندارند، مورد شناسایی قرار داد. پس در وهله اول، بهترین راهکار برای باشگاه ورزشی و بازیکن فوتبال، این است که برای جلوگیری از نقض قرارداد و تحقق فسخ غیر موجه و تحمل ضمانت اجرای خاص ورزش فوتبال، اختلافات خود را از طریق سازش حل نمایند و با ارسال نامه خطاری این فرصت را برای تحقق اصل ثبات قراردادی و تضمین منافع فراهم نمایند و توسل به فسخ قرارداد، راهکار نهایی آنها باشد.
- با این حال فیفا، برای جلوگیری از سوءاستفاده طرفین قرارداد ورزشی فوتبال به طور خاص باشگاه‌های ورزشی از حقوق و اختیارات خود، مقرر نموده است که اصل ثبات قراردادی در ورزش فوتبال، اصلی مطلق نیست و در صورت توافق دوجانبه (اقاله) یا وجود علت موجه یا علت موجه ورزشی، طرفین می‌توانند اقدام به خاتمه یا فسخ قرارداد نمایند. از این رو توصیه می‌شود باشگاه ورزشی یا بازیکن فوتبال در وهله دوم، در زمان انعقاد قرارداد ورزشی، به نحوی که امری بودن مقررات فیفا مورد تخطی قرار نگیرد و مفاد قرارداد منصفانه و معتبر باشند، به شکلی کامل در خصوص حقوق، تعهدات، شرایط فسخ و روش‌های جبران غرامت توافق نمایند.
- در وهله آخر، به دلیل اینکه بسیاری از اختلافات حقوقی حاضر در ورزش فوتبال به دلیل عدم درک صحیح از مفهوم علت موجه و شرایط آن است، توصیه می‌گردد که باشگاه

ورزشی و بازیکن فوتبال پس از بررسی کامل اوضاع و احوال خاص حاکم بر هر اختلاف و اطمینان از وجود علت موجه و پس از ارسال نامه اخطار و رعایت حداقل مدت زمان معقول با هدف فراهم نمودن فرصت وفای به عهد، اقدام به فسخ موجه قرارداد در پرتوی مقررات فیفا و رویه قضایی حقوق ورزش نمایند.

فهرست منابع

الف) منابع فارسی

مقاله

۱. آرابی، حمید و محمود جلالی، بررسی تطبیقی دگرترین تغییر بنیادین اوضاع و احوال در حقوق ایران و حقوق بین‌الملل، مجله حقوق تطبیقی (دانشگاه مفید)، دوره ۶ (۱۶)، ۱۳۸۹، شماره ۲ (۸۲)، صص ۱۶۳-۱۴۵.
۲. اصغریان، مجتبی و سید محمدجواد سربها، قراردادهای فوتبال از منظر مقررات فیفا و فدراسیون فوتبال ایران، دوفصلنامه حقوق قراردادهای و فناوری‌های نوین، دوره اول، ۱۳۹۹، شماره ۱، صص ۱۹۳-۱۶۷.
۳. امینی، منصور و سعید حقانی، سیر تکوین حق فسخ ناشی از اجرا نشدن (نقض) تعهد قراردادی در حقوق اروپایی، رهنمودهایی برای حقوق ایران، مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۵، ۱۳۹۳، شماره ۱، صص ۲۰-۱.
۴. نصیری، مهدی و سید مصطفی سعادت مصطفوی، مطالعه قاعده تعهدات یکپارچه در نظام حقوقی کامن‌لا با نگاهی به حقوق ایران، مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۱۲، ۱۴۰۰، شماره ۲، صص ۷۱۸-۶۹۱.
۵. نعمت‌اللهی، اسماعیل، مطالعه تطبیقی هدف از پرداخت خسارت ناشی از نقض قرارداد، مطالعات حقوق تطبیقی، دوره ۱۲، ۱۴۰۰، شماره ۱، صص ۳۹۶-۳۶۹.

پایان‌نامه

۶. صنعتی، حمید، «وضعیت و آثار قرارداد فوتبال در حقوق موضوعه ایران»، پایان‌نامه برای اخذ مدرک کارشناسی ارشد، تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۸۹.

مقررات

۷. فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶)، مقررات نقل و انتقالات و تعیین وضعیت بازیکنان فدراسیون فوتبال.

ب) منابع انگلیسی

Books

8. Bernasconi, M., Rigozzi, A., *Sports Governance, Football Disputes, Doping and CAS Arbitration*, Bern: Editions Weblaw, 2009.
9. De Weger, F., *The jurisprudence of the FIFA dispute resolution chamber*, 2nd Edition, Netherlands: TMC Asser Press, 2016.
10. Djahongir, S., *The Law of Damages in International Sales: The CISG and other International Instruments*, London: Bloomsbury Academic, 2008.
11. Geey, D., *Done Deal: An Insider's Guide to Football Contracts*, United Kingdom: Bloomsbury Publishing, 2019.
12. Lindholm, J., *The Court of Arbitration for Sport and Its Jurisprudence: An Empirical Inquiry into Lex Sportiva*, Netherlands: TMC Asser Press, 2019.
13. O'Leary, L., *Employment and Labour Relations Law in the Premier League, NBA and International Rugby Union*, Netherlands: Asser Press, 2017.
14. Pijetlovic K., *EU Sports Law and Breakaway Leagues in Football*, 2nd Edition, Netherlands: Asser Press, 2015.
15. Wong, G. M., *Essentials of Sports Law*, 4th Edition, USA: Praeger, 2010.

Decisions

16. DRC, Decision of No. 117623, 2 November 2007.
17. DRC, Decision of No. 491241, 16 April 2009.
18. DRC, Decision of REF 20-01551, 25 March 2021.
19. DRC, Decision of REF 21-00118, 28 April 2021.
20. DRC, Decision of REF FPSD-783, 11 May 2021.
21. DRC, Decision of REF FPSD-2056, 20 May 2021.
22. DRC, Decision of REF 20-01335, 03 June 2021.
23. DRC, Decision of REF 20-01616, 3 June 2021.
24. DRC, Decision of REF FPSD-365, 16 June 2021.
25. DRC, Decision of REF 20-01115, 18 June 2021.
26. DRC, Decision of REF 20-01115, 18 June 2021.
27. DRC, Decision of REF 20-01748, 15 July 2021.
28. DRC, Decision of REF 20-00695, 29 September 2020.
29. DRC, Decision of REF 21-00118, 28 April 2021.

Awards

30. CAS, 2006/A/1180, 24 April 2007.
31. CAS, 2010/A/2049 12 August 2010.
32. CAS, 2012/A/2847, 22 March 2013.
33. CAS, 2015/A/4042, 23 December 2015.
34. CAS, 2015/A/4296, 28 February 2017
35. CAS, 2016/A/4408, 29 June 2017.
36. CAS, 2016/A/4560, 25 April 2017.
37. CAS, 2016/A/4580, 14 December 2016.
38. CAS, 2016/A/4846, 13 September 2017.
39. CAS 2016/A/4875, 15 May 2017.
40. CAS, 2017/A/5056 23 November 2017.
41. CAS, 2017/A/5228, 24 July 2018.
42. CAS, 2017/A/5465, 2018.
43. CAS, 2019/A/6209, 13 January 2020.
44. CAS, 2019/A/6463-6464, 10 November 2020.
45. CAS, 2019/A/6578, 8 July 2020.

Rules, Regulations and Documents

46. Federal Act on the Amendment of the Swiss Civil Code, Part Five: The Code of Obligations, 30 March 1911 Edition (Status as of 1 January 2021), Swiss.
47. FIFA. Circular No.1625: Amendments to the Regulations on the Status and Transfer of Players. 26 April 2018.
48. FIFA Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players, 2021 Edition.
49. FIFA Commentary on the Regulations on the Status and Transfer of Players, 2006 Edition.
50. FIFA COVID-19 Football Regulatory Issues, April 2020.
51. FIFA Procedural Rules Governing the Football Tribunal, October 2021 Edition.
52. FIFA Regulations on the Status and Transfer of Players, August 2021 Edition.
53. FIFA Statutes, May 2021 Edition.